

10. ВИГУК

Основна література

1. *Історія української мови. Морфологія*, ред. В. В. Німчук, Київ, 1978.
2. Жовтобрюх, М. А., Волох, О. Т., Самійленко, С. П., Слинько, І. І. *Історична граматики української мови*, Київ: Вища школа, 1980.

Додаткова література

1. Бевзенко, С. П. *Історична морфологія української мови*, Ужгород, 1960.

Староукраїнські пам'ятки засвідчують невелику кількість вигуків: **о**, **охъ**, **ахъ**, **оле**, **воле**, **увы**. Похідні вигуківі слова (**воле**, **тако**, **сѣ**) співвідносні з різними частинами мови. У староукраїнських пам'ятках XIV–XV ст. вигуки майже відсутні, це пояснюється, очевидно, жанровою специфікою самих пам'яток.

Вигуки, займаючи окреме місце серед інших частин мови, стоять поза системою повнозначних і службових сліз. Вони не мають спеціальних граматичних показників і зовсім позбавлені номінативної функції. Вигуки - це слова, що служать для виявлення почуттів мовця, не називаючи їх. До вигуків прилягають також різні звуконаслідувальні слова.

За походженням вигуки поділяються на первісні і похідні. Первісні вигуки являють собою утворення з одного голосного звука (О! та ін.) чи сполуку голосного й приголосного звука або навпаки (Ой! Ай! Ох\ Фу! та ін.). але є чимало вигуків, утворених із двох голосних і приголосного між ними (Ага! Еге! та ін.), із двох приголосних і голосного (Пхе! Тьфу! та ін.) і т. д. Похідні ж вигуки походять від окремих повнозначних слів, які, втративши номінативну функцію, вимовляючись із сильним емоційним забарвленням чи експресією, перетворилися у вигуки (Горе! Лишенько! Слава! Годі! та ін.).

Найпоширенішим у давньоукраїнських пам'ятках був вигук *о*, що виступав з кличним, називним, а також з родовим і давальним відмінками імені, виражаючи найрізноманітніші почуття

Вигук *о* може виступати також у супроводі інших слів, зокрема *горе*, *веле* та ін.

Слабо засвідчуються вигуки і в давніх власне українських пам'ятках. Лише з розвитком світського письменства, вигуки знаходять дальше поширення в пам'ятках, зокрема в драматичних творах (у першу чергу, звичайно, інтермедіях) і віршах.

Можна припустити, що основне коло вигуківних слів, властивих українській мові, оформилося вже до XVI—XVII ст.